

﴿ اتحاف الاخلاف ﴾

— في —

﴿ احكام الاوقاف ﴾

اثر

محكمة تميز حقوق رئيس سابق مرحوم

عمر حلمي افندي

مكتب حقوق شاهانه طرفندن

طبع ايتديرلمشدر

استانبول

(مطبعة عامره)

۱۳۰۷

فهرس

اتحاف الاخلاف

— فی —

احكام الاوقاف

اشبو کتاب بر مقدمه ايله يکرمی بر بادر

	صحیفه
مقدمه	۰۲
وقفه دائر اصطلاحات بیاننده ایکی مبحثدر	
مبحث اول	۰۰
وقفه متعلق اصطلاحات فقهیه بیاننده در	
مبحث ثانی	۰۹
وقفه متعلق اصطلاحات قانونیه به دائردر	
باب اول	۱۳
وقفك انعقاد وسببی و شرائط وصحتی و بعض احکامی بیاننده بش فصلدر	
فصل اول	۰۰
وقفك انعقاد وسببی حقنده در	
فصل ثانی	۱۷
وقفك صحتنده شرط اولوب اولیان شیر حقنده در	
استطراد	۳۰
وقف منقطع الاخر و منقطع الوسط بیاننده در	
فصل ثالث	۳۲
صحیح اولوب اولیان و قفلر حقنده در	
فصل رابع	۳۶
من غیر ذکر وقفده داخل اولوب اولیان شیر حقنده در	
فصل خامس	۳۸
وقف مریضه دائردر	
باب ثانی	۴۴
وقفك لزوم وعدم لزومنه دائر مسائل بیاننده ایکی فصلدر	
فصل اول	۰۰
وقفك کیفیت لزومنه دائردر	

وقف لازم و غیر لازم متعلق بعض احکام و مسائل بیاننده در	فصل ثانی	۵۰
وقف ایچون تبرعدن رجوع صحیح اولمدیغنه دائردر	استطراد	۵۳
اراضی موقوفه به دائردر	باب ثالث	۵۳
تخصیص صحیح و تخصیص غیر صحیحه دائردر	استطراد	۵۹
واقفلرک ذکر ایده کلدکلی شروطه دائر اوچ فصلدر	باب رابع	۶۰
اولاد واقربا و حیران حقنده اولان شروط وقفه دائردر	فصل اول	۰۰
شروط واقفک تبدیل و تغیرینه دائر مسائل حقنده در	فصل ثانی	۷۱
شروط واقفه مخالفت جائز اولوب اولیان مواد حقنده در	فصل ثالث	۷۲
عقارات موقوفه نك اقسامی و مؤسسات خیریه نك بعض احکامی بیاننده در	باب خامس	۸۲
اجارتینلو مسقفات و مستغلات موقوفه به دائر اون اوچ فصلدر	باب سادس	۸۵
اجارتینلو مسقفات و مستغلات موقوفه نك فراغ و تقویضنه و صور انتقالیه سنه دائردر	فصل اول	۰۰
اجارتین معامله سنك زمان و سبب ظهورینه دائر مقاله در	اجارتین	۸۵
موانع انتقال حقنده در	فصل ثانی	۹۹
فراغ قطعی بیاننده در	فصل ثالث	۱۰۲
فراغ مریض بیاننده در	فصل رابع	۱۰۶

ولی ویا وصینک فراغ و تفرغی حقننده در	فصل خامس	۱۰۹
شرط ایله فراغ حقننده در	فصل سادس	۱۱۱
خیار عیب و خیار رؤیت وغبن فاحش و تفریر حقننده در	فصل سابع	۱۱۳
بدل فراغ و استحقاق حقننده در	فصل ثامن	۱۱۵
تقسیم و مهایة و افراز حقننده در	فصل تاسع	۱۱۷
بالاجارتین مشترکا تصرف اولنان عقارات موقوفه به دائر بعض مسائل حقننده در	فصل عاشر	۱۲۴
فراغ بالوفا و استغلاله دائردر	فصل حادی عشر	۱۲۶
فراغ و تفرغه و کالته دائر مسائل بیاننده در	فصل ثانی عشر	۱۳۰
مسائل شتی بیاننده در	فصل ثالث عشر	۱۳۴
اجاره واحدلو عقارات موقوفه حقننده در	باب سابع	۱۳۶
مقاطععه لو عقارات موقوفه نك احكامنه دائر در	باب ثامن	۱۴۰
تولیته متعلق مسائل بیاننده درت فصلدر	باب تاسع	۱۴۵
نصب متولی به دائردر	فصل اول	۰۰۰
قائم مقام متولی نصبنه و تولیتك قصریدینه دائر در	فصل ثانی	۱۵۱
متولینك محاسبه سنه متعلق مسائل بیاننده در	فصل ثالث	۱۵۵
متولینك عزلنی موجب اولوب اولمیان اسباب حقننده در	فصل رابع	۱۵۷
متولینك انواع تصرفاتنه دائریدی فصلدر	باب عاشر	۱۶۰

متولينك موجب ضمان اولوب اولميان افعالنه دائردر	۰۰۰ فصل اول
متولينك صلح و ابراسنه دائردر	۱۶۴ فصل ثانی
يد متولیده اولان اموال وقفه و متولينك يمینيله مصدق اولوب اولمدینی مواده دائردر	۱۶۶ فصل ثالث
بروقفك مالنی دیگر وقفه صرف جائز اولوب اولماسی حقندهدر	۱۶۸ فصل رابع
مستغنی عنه اولان مؤسسات خیریه دائردر	۱۶۹ فصل خامس
وقف ایچون استدانه نك جائز اولوب اولماسنه دائردر	۱۷۱ فصل سادس
نقود موقوفه یه دائر بعض مسائل بیانندهدر وظائفه متعلقدر	۱۷۳ فصل سابع
جهاته دائر ایکی فصلدر	۱۷۵ باب حادی عشر
توجیه جهاته دائردر	۱۸۱ باب ثانی عشر
استنابه یه و تعطیله دائردر	۰۰۰ فصل اول
ایجار وقفه دائردر	۱۸۴ فصل ثانی
غصب وقف حقندهدر	۱۸۵ باب ثالث عشر
وقفه متعلق ترمیمات و انشآت حقنده ایکی فصلدر	۱۹۱ باب رابع عشر
سکناسی مشروط وقف عقاری مشروط لهك تعمیر و ترمیمی حقندهدر	۱۹۴ باب خامس عشر
	۰۰۰ فصل اول

۱۹۷	فصل ثانی	وقف عرصه اوزرینه انشا اولنان ابنیه
		دائر در
۱۹۸	باب سادس عشر	استبدال وقف حقنده در
۲۰۰	باب سابع عشر	وقفه متعلق دعاوی حقنده ایکی فصلدر
۲۰۲	فصل اول	مسموع اولوب اولمیان دعوالره دائر در
۲۰۶	فصل ثانی	مرور زمانه دائر در
۲۱۵	باب ثامن عشر	خضم اولوب اولمیانلره دائر در
۲۲۰	باب تاسع عشر	وقف حقنده شهادته دائراوچ فصلدر
۰۰۰	فصل اول	مقبول اولوب اولمیان شهادت حقنده در
۲۲۲	استطراد	بر حاکم کنندی لهنه حکمی نافظ اولمدیغنه
		دائر در
۲۲۳	فصل ثانی	تسامعه شهادته دائر در
۲۲۴	فصل ثالث	ترجیح بیناته دائر در
۲۲۷	باب عشرین	متولی یه یمین توجه ایدوب ایتیمان مواد
		حقنده در
۲۲۹	باب حادی و عشرین	اقراره دائر در

﴿ افادۀ مخصوصه ﴾

ارباب نہایہ خفی اولدینی اوزره معابد و مکاتب و کتابخانہ
و خستہ خانہ و فقرا خانہ و کوپری و چشمہ کبی دیانت و مدینتک
لوازمندن اولان مؤسسات خیریه اصطلاح فقہادہ و وقف دینلان
معاملہ ایله وجوده کلش اولدیغندن معاملہ مذکورہ بالجمله ملل
متمدنہ عندندہ معتبر و مرعی الاجرادر

وقف معاملہ سی شرایع سابقہ ده دخی موجود ایدی دیانت
اسلامیہ نك ظهورندن مقدم اعظم ام سالفہ . یولده برچوق
آثار خیریه وجوده کتور مشارددر

بو معاملہ اک اول انبیاء عظام و رسل فیخامدن ابراهیم علیہ
السلام اقدمزدن صدور ایتشدرشویله که بنی مشارالیہ جناب حقک
کندویه عنایت و احسان بیوردینی ثروت و برکتی غربا
و مسافرینی اطعام و فقرا و مساکینه انعام یولنده بذل و نثار
بیورمقدمه ایدی ایسه ده بوندن انتفاع عصر مشارالیہ ادراک

ایدنلره مخصوص اولوب عصر مشارالیه ادراك ایده میان
اخلافه شمولى اوله میه جغندن الى الابد اخلافه دخى شمولى
اولور آثار خیریة مؤبدہنك انشا واحداثہ نبی مشارالیه ارشاد
بیورمق وسائر اصحاب خیره برنمونه امتثال اولمق حکمت بالغه
صمدانیہ سنہ بناء معامله مذکورہنك اجر اسنہ دائرنی مشارالیه
وحی الہی نازل اولمشدر

نبی مشارالیه دخى وحی الہی منطوقنجه برخیل آثار خیریہ انشا
بیورمشدر در آثار مذکورہنك اقدمی واك مقدس ومحترمی قبلہ گاہ
عامہ موحدین وطوافکاه حجاج مسلمین اولان کعبہ علیادر نبی
مشارالیهك سائر آثار خیریہ لری دخى الیوم بلاد عربده موجود
وخلیل الرحمن اوقافی دینمکله معروفدر

مؤخر اشریعت اسلامیہنك ظهورنده معامله مذکورہ استصحاب
وقبول واکا دائرنمجتهدین عظام نورالله مراقدہم الى یوم القیام
حضراتی طرفلرندن دخى ادله شرعیہ یه مستند اوله رق نیجه
نیجه مسائل اجتهاد وتدوین ایله معامله مذکورہ اصول منتظمه یه
ربط ایدیلهرک تقویہ وتأيید ایدلمشدر

آثار خیریہ انشاسنہ اغنیاء امتی تشویق و ترغیبی ضمننده
احادیث شریفه وارد اولمشدر

از جمله (اذامات الانسان انقطع عمله الا من ثلثة من صدقة
جاریه او علم ینتفع به او ولد صالح یدعوله) حدیث شریفدر—
حدیث شریف مذکورک ترجمه وتفسیری

انسان وفات ایتدکده عملی منقطع اولوب آرتق دفتر اعمالنه
مثوبات قید اولنماز اولور فقط اوچ شیدن ناشی اولان عملی

منقطع اولیوب اندن طولایی الی الابد دفتر اعمالنه ثواب قید اولنور
بو اوچ شیدن اولکیسی الی یوم القیام جاری و باقی اولان
صدقه درکه وقف صورتیه انشا اولنان آثار خیریه در چونکه
حیاتنده بذل مال ایله آثار خیریه انشاسنه موفق اوله رق وفات
ایدن انسانک آثار یله خلق انتفاع واستفاده ایتدکجه خلق طرفندن
دائماً خیر و رحمت ایله یاد اید یله جکندن بو صورتله اول انسانک وفاتیه
عملی منقطع اولیوب الی قیام الساعة دفتر اعمالنه مثنوبات قید اولنور
ایکنجیسی کندوسیه انتفاع اولنان عملدر شویله که بر عالم
علوم نافعهدن بر علمی تشنکان زلال علم و معرفت اولان طلاب
علومه تعلیم و تدریس و یاخود علوم نافعیه دائر بر اثر مفید
تألیفه موفق اوله رق وفات ایدرسه حیاتنده کندوسندن تلقی
علم ایتمش اولان شاگردانی اول علمی طالبینه نشر و افاده
ویاخود اول عالمک حیاتنده تألیف ایتمش اولدیغی اثرندن ارباب
مطالعه انتفاع واستفاده ایتدکجه اندن حاصل اوله حق اجور
جزیله دن اول عالم متوفی دخی حصه مند اوله جنی جهته اوله
بر عالمک وفاتیه عملی منقطع اولمش اولماز .

علوم و معارفک نشری حقنده بوندن زیاده تشویق و ترغیب اوله مز
اوچنجیسی والدک ارتحالندن صکره اکا خیر دعا ایدر ولد صالحدر
زیرا بر انسان حیاتنده صلاح اوزرینه تربیه ایتمش اولدیغی
ولدینک اعمال صالحه و دعوات خیریه سندن بعد الوفات مستفید
اوله جنی جهته خیر الخلفه نائل اولان پدرک وفاتیه عملی منقطع اولماز
انتهی منقولدر که بر کون حضرت عمر الفاروق رضی الله عنه حضور

حضرت سیدالانامده یارسول الله بن خیرده بر ارضه مالک اولدمکه مدت عمرمده عندمده اعز وانفس اویله برماله مالک اولمامش ایدم انک حقنده نه امر عالیکنز اولوردیو استفسار ایلدکلرنده جناب رسالتپناه افندمزدخی جواب عالیلرنده یا عمر دیلرسک اول ارضک عینتی حبس ووقف ایدوب ثمره و منفعتی فقرایه تصدق ایه دیو فرمان بیوروب حضرت عمر دخی بر موجب فرمان نبوی اول ارضی وقف بیورمشدر .

جناب رسالتپناه افندمز بو بایده یالکنز تشویقات قولیه ایه اکتفا بیورمیوب بطریق الوصیه مدینه منوره ده مالک اولدقلری یدی قطعه عقارات سنیه لرینی وقف و سکنا سنی فقراء مؤمنینه شرط وبوصورتله فعلاً دخی اجرای تشویقات بیورمشلردر علیه افضل الصلوات واکمل التحیات

اثر پاک نبوی یه امتثالاً چهار یار کزین وسائر آل واصحاب کرام ذوی الاحترام دخی بر خیلی آثار خیریه وقف وتأسيس بیورمشلردر حتی حضرت جابر رضی الله عنه بیورمشکه بن مهاجرین وانصاردن بر کیمسه بیلیم که مالی اولوبده مالی وقف و تصدق ایتسون رضی الله عنهم وضاعف اجورهم

خلفاء راشدیندن صکره ظهوره کلان خلفاء امویه وخلفاء عباسیه وسائر ملوک اسلامیه ووزرالرری طرفلرندن بر خیلی مؤسسات خیریه وقف وتأسيس اولنمشدر

وبا خصوص بوامت مرحومه یه عنایت ربانیه اوله رق ظهور ایتمش اولان سلاطین آل عثمان ابد الله نسلهم فی مقام الخلافة

الى آخر الزمان حضراتى كثر خيرات ومبرات ايله ملوك
ماضييه تفوق بيورمشلردر .

چونكه سلاطين عدل آيين عثمانيه فتح و تسخير بيورمش اولدقلىرى
بلاد و امصاره اليوم منظور اعين افتخارمز اولان جوامع
ومدارس و عمارات و چشمه و كوپرى كى آثار خيريه ني بنا وانشا
ايدرك اكمال لوازم ديانت و مدنيت ايله اخلافه بيوك بيوك يادكار
كران قيمت بر اقمشلردر

اعصار سابقه ده بالمله اوقاف صرف مسائل فقهيه به توفيقاً اداره
اولنمقده ايكن بيك يكرمى سنه هجريه سندن صكره مهما امكن قواعد
شرعيه به توفيقاً اجار تين ناميله بوقانون احداث ايدلمشدر شوييله كه
بيك يكرمى تاريخه كلنجه به دكين مستغلات اوقاف اجاره واحده
و مقاطعه زمين اصول مشروعه سنه توفيقاً اداره اولنمقده
اولدينى حالده تاريخ مذكور دن صكره اجار تين بابنك ابتدا سنده
اجار تين معامله سنك زمان و سبب ظهورينه دائر اولان مقاله ده
بيان اولنه جنى و جهله اجار تين اصولى احداث اولنمشدر
وصكره لرى ذكر اولنان اصولك وضع اصليسندن خارج بر چوق
معاملات غير مشروعه وجوده كاشدر

اجار تين معاملاتنك نتيجه سيئه طبيعيه سى اولمق اوزره تاريخ
مذكور دن تقريباً يوز يكرمى سنه صكره تدريجاً كدك اصول
نامشروعى احداث اولنهرق اوقاف قديمه نك خيليدن خيلى حقوقى
اضاعه ايدلديكى كى اصول تصرفيه دخى تشويش و اخلال ايدلمشدر
بروجه بالا اجار تين و كدك اصولرينك ظهور لرند نصكره بونلره

دائر برچوق تعامل و عرفلر حصوله كلوب و توارىخ مختلفه ده اراده سنیه آلتنه آلنه رق سجالات محاكم و دفاتر اقلامده مقيد اولوب بونلر تدوين اولمديغندن اصول و تعامل اوقافه كسب و قوف مدت و فیره اوقاف ايشاريله اشتغال و سجالات محاكم و قيود اقلامی تتبع ایتمه متوقف اولور بوقير ايسه فتواخانه جلیله ده برخیلی مدت استخدام اولدقدنصكره اون ایکی سنه یه قریب مدت ایچنده محكمه تفتیش مستشارلغنده و مفتشاكننده و سندات عمومیه شرع مأموریتنده بولنوب اوقاف ایشاريله اشتغال ایدرك اوقافك قوانین قدیمه سنی و صكره دن ظهور ایدن عرف و تعامللری ضبط ایلش اولدیغندن اوقافه دائر كتب فقهیه ده مسطور اولان مسائلدن مفتی به و معاملات اوقافدن الیوم معمول به اولنلرینی جمع و تحریر ایدرك هم مسائل فقهیه یی و همده قوانین و تعاملی جامع بر كتاب تحریرینه ابتدارو « اتحاف الاخلاف فی احكام الاوقاف » اسمیله تسمیه ایلدم همان جناب حق ولی نعمت بی امتنان « سلطان عبدالحمیدخان » اقدمزك عمر وشوكت پادشاهیلرینی افزون بیورسون آمین

— احكام الاوقاف —

اثر

محكمة تميز حقوق رئيس سابق مرحوم

عمر حلمي افندي

مكتب حقوق شاهانه طرفندن
طبع ايتديرلمشدر

استانبول

(مطبعة عامره)

۱۳۰۷

احكام الاوقاف

اشبو کتاب

بر مقدمه ایله یکریمی بر بانی حاویدر

مقدمه

وقفه دائر اصطلاحات بیاننده اولوب

ایکی مبحثی مشتملدر

مبحث اول

وقفه متعلق اصطلاحات فقهیه بیاننده در

۱ (مسئله)

وقف منفعتی عباداللهه عائد اولور وجهله بر عینی جناب حقک
ملکی حکمنده اولمق اوزره تملیک و تملکدن محبوس و ممنوع

قیلمقدر

وقف ایدن کیمسهیه واقف وقف ایدیلان عینه موقوف و محل

وقف دینور

۲ (مسئله)

وقف بالاده بيان اولنان معناده استعمال اولنديغي كبي عين
موقوف معناسنده دخى استعمال اولنه رق فلان مال وقفدر دنيور
جمعى اوقاف كلور

۳ (مسئله)

وقف ارصادى اموال بيت المالدن اولان بر ملكك منفعتى طرف
پادشاهيدن شرعاً بيت المالدن استحقاقى اولان كيمسه يه
تعين و تخصيص بيور لمقدن عبارتدر وقف ارصادى ايله
وقف اولنان اوقافه تخصيصات اطلاق اولنور

۴ (مسئله)

وقف لازم وغير لازم قسملرينه منقسمدر
وقف لازم قابل فسخ اولميان وقفدر
وقف غير لازم قابل فسخ اولان وقفدر

۵ (مسئله)

غله وقف وقفك فائدهسى و محصولى ديمكدر
نقود موقوفه نك ربخى و عقار موقوفك اچارهسى و وقف باغچه نك
ثمرهسى كبي

رانك فتحى ويانك سكونيله ريع وقف غله وقف معناسندهدر

۶ (مسئله)

تسجيل وقف فصل مخصوصنده بيان اولنه جق كيفيت اوزره
بروقفك لازم اولسنه حكيم ايتكدر

٧ (مسئله)

وقفك منافعی واقف طرفندن قنغی جهته شرط و تخصیص ایدلمش
ایسه اكا مشروط له و موقوف علیه و مصرف وقف دینور

٨ (مسئله)

متولی شروط و قفیه موجبجه امور و مصالح وقفی اداره ورؤیت
ایتمک ایچون تعیین اولنمش اولان کیمسه در
متولی ایکی قسمدر

اولکیسی مشروطیت اوزره متولیدر که انک متولی اولسی شروط
وقفیه مقتضاسندن اوله

ایکنجیسی کندوسنک متولی اولسی حقنده واقف طرفندن بر شرط
در میان اولنمیوب مجرد توجیه حاکمه نصب اولنمش اولان
متولیدر

٩ (مسئله)

قافک فتحی ویانک تشدید و کسریله قیم وقف متولی وقف دیمکدر
جمعی قافک ضمی و واولک تشدیدیه قوام کلور
متولی به متکلم علی الوقف دخی دینلور

١٠ (مسئله)

قائم مقام متولی فصل مخصوصنده بیان اولنه حق احوالده متولی
مقامنه قائم اولمق واکا عائد وظائفی ایضا ایتمک اوزره طرف
حاکمدن نصب اولنان کیمسه در